

Warszawa, 15.12.2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk

RPO- 544804-IX-902/06/ZS

Pan
Gen. broni Waldemar SKRZYPCZAK
Dowódca Wojsk Lądowych

01-783 Warszawa
Cytadela 86
Ul. Dymińska 1

Uprzejmie informuję, że w dniach 15-16 listopada 2006 r. przeprowadzono kontrolę przestrzegania praw i wolności obywatelskich żołnierzy pełniących służbę w Ośrodku Szkolenia Kierowców 2 Brygady Zmechanizowanej - Czarne.

Przedmiotem dokonywanych czynności kontrolnych było zapoznanie się z problemami żołnierzy zasadniczej służby wojskowej oraz kadry tej jednostki. Badano problem występowania zjawiska „fali” oraz funkcjonowania służb medycznych.

Dokonano przeglądu obiektów socjalno - bytowych, rejonów zakwaterowania żołnierzy służby zasadniczej oraz warunków i jakości żywienia. Zbadano funkcjonowanie systemu zaopatrywania jednostek w produkty żywnościowe.

W czasie kontroli odbyto rozmowę z Dowódcą Brygady, Dowódcą Ośrodka, przedstawicielami kadry i żołnierzami zasadniczej służby wojskowej.

Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono szereg problemów, o których pragnę poinformować z uwagi na ich bezpośredni wpływ na jakość przestrzegania praw i wolności obywatelskich żołnierzy tej jednostki.

Jako podstawowy problem wymagający pilnego rozwiązania, pragnę wskazać na brak w Ośrodku Szkolenia Kierowców lekarzy mimo, że w etacie znajdują się 2 wakujące stanowiska. Stan ten iluzoryczną zatem czyni opiekę medyczną nad żołnierzami pełniącymi w Ośrodku zasadniczą służbę wojskową. Dodatkowo, fakt podległości organizacyjnej izby chorych pod Dowództwo Garnizonowego Ośrodka Mobilizacyjnego, w ocenie kadry, skutkuje brakiem jej

wpływu na jakość realizowanej tam opieki medycznej i utrudnia podjęcie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania problemu.

Jak wynika ze słów Dowódcy Brygady problem ten dotyczy także całej 2 Brygady, bowiem w garnizonie Budowo, gdzie w większości stacjonuje, na około 2 tys. osób, służbę pełni tylko jeden lekarz. W dniu kontroli, wcielenie nowo przybyłych do Ośrodka żołnierzy zabezpieczał lekarz ze służby więziennej, właśnie z powodu braków w obsadzie etatów przeznaczonych dla lekarzy.

Ponadto Ośrodek nie posiada także etatu dla psychoprofilaktyka, co z uwagi na specyfikę szkolenia nowo wcielonych żołnierzy, w ocenie kadry wymaga zarówno utworzenia takiego etatu oraz pilnego jego obsadzenia. W rozmowie Dowódca Brygady poinformował, że podjął już działania zmierzające do rozwiązania tego problemu.

Stwierdzony brak lekarzy w jednostce, skutkuje koniecznością dopuszczania posiłków do konsumpcji przez pielęgniarkę, która jako jedyny przedstawiciel służby medycznej, sprawuje namiastkę kontroli w tym zakresie.

Z prowadzonych w czasie kontroli rozmów wynika, iż pielęgniarka ta zmuszona jest także do przepisywania i wydawania chorym żołnierzom podstawowych leków. Dowódca Brygady zapewnił co prawda o możliwości interwencyjnej opieki medycznej w miejscowym pogotowiu ratunkowym oraz oddelegowywaniu okresowo lekarza do Ośrodka, lecz ten fakt nie może w wystarczającym stopniu zastąpić braku tej służby, zwłaszcza z powodu liczby (ok. 700) szkoleń żołnierzy. Problem, zdaniem Rzecznika, wymaga pilnego rozwiązania.

Kadra podnosiła również problem znacznych ograniczeń w dostępie do lekarzy specjalistów. Nawet stomatolog z garnizonu Budowo, z uwagi na brak kontraktu z NFZ, przez pewien okres nie mógł leczyć żołnierzy. Sprawa ta ma zostać niebawem rozwiązana.

Odnosząc się do problemu żywienia żołnierzy, stanu technicznego stołówki i kuchni stwierdzono, że rozwiązanie wymaga zwłaszcza system dopuszczania posiłków do spożycia. Ich ilość jednak w dniu kontroli spełniała normy, zaś nowo wcieleni żołnierze nie potrafili ocenić jakości posiłków z uwagi na wyjątkowo krótki (1-2 dni) pobyt w Ośrodku. Nie stwierdzono naruszeń odnoszących się do warunków higienicznych spożywania posiłków. Należy jednak wspomnieć, że żołnierze zasadniczej służby wojskowej, którzy odbyli szkolenie w Ośrodku i pełnią dalszą służbę w macierzystych jednostkach, w rozmowach oceniają wyżywienie w Ośrodku jako wymagające poprawy, głównie w odniesieniu do jego jakości.

W ocenie kierownika kuchni, pogorsząca się jakość dostarczanych produktów żywnościowych ma wpływ na ich różnorodność. Jako przykład potwierdzający tę tendencję, kierownik ten wskazał na wyjątkowo złą jakość chleba pochodzącego z zapasów nienaruszalnych oraz otrzymywanej wędliny. Producent ostatnio dostarcza kiełbasę pod nazwą „wędlina

wielowydajna". Produkt ten jednak praktycznie nie nadaje się do spożycia, bowiem podczas próby jego podgrzania rozpada się. Podniósł również problem wysokich kosztów związanych z utylizacją odpadów żywnościowych. Ponoszone duże wydatki z tego tytułu, obciążają znacznie budżet i ich obniżenie wydaje się konieczne.

Zmiana podporządkowania służby żywnościowej z Garnizonowego Ośrodka Mobilizacyjnego do Ośrodka Szkolenia oraz zwiększenie ilości tam zatrudnionych pracowników wojska, w ocenie Dowódcy Brygady oraz kadry pozwoli na skuteczniejszą kontrolę żywienia żołnierzy. Zwiększy także wpływ dowództwa Ośrodka na jakość żywienia jak i proces kontroli dostarczanych do jednostki produktów żywnościowych.

Podoficerowie pełniący służbę w Ośrodku podnosili problem stworzenia możliwości kierowania do szkół podoficerskich żołnierzy służby nadterminowej. Żołnierze ci często zasługują na zawarcie z nimi kontraktów do służby w charakterze żołnierzy zawodowych. Brak możliwości ich przeszkolenia podoficerskiego powoduje, konieczność ich zwalniania.

Podniesiono także problem dotyczący służby wojskowej kobiet. Przysługujące żołnierzom - kobietom urlopy macierzyńskie powodują konieczność długoterminowego ich zastępowania. Przejmowanie tych dodatkowych obowiązków rodzi wśród kadry niezadowolenie z uwagi na brak odpowiednich rekompensat.

Zgłaszany był także problem związany z przyjmowaniem żołnierzy do służby w korpusie szeregowych zawodowych i podoficerskim. W ocenie kadry obserwuje się obecnie zjawisko, iż kandydaci do służby wojskowej przychodzą do niej jedynie na bardzo krótki czas. Po wyznaczeniu ich na konkretne stanowiska, część tych żołnierzy przebywa na zwolnienia lekarskich a po uzyskaniu prawa do odprawy i innych świadczeń, zwalnia się ze służby wojskowej. Jak twierdzą sami żołnierze zawodowi, wydaje się koniecznym wprowadzenie okresów przejściowych w prawie do omawianych świadczeń. Problem ten staje się obecnie metodą na „wyłudzenie” od wojska znacznych kwot pieniędzy.

Wskazano również na konieczność dostosowania odpowiednich przepisów regulujących zasady wypłacania dodatków finansowych np. dla dowódcy kompanii czy jej szefa. Z uwagi na odmienny wykaz stanowisk w ośrodkach szkolenia np. dowódca kursu czy szef kursu mimo, że są one analogiczne do stanowiska dowódcy kompanii czy szefa kompanii, to jednak z uwagi na treść regulacji prawnej, żołnierzom z ośrodków szkolenia dodatków tych się nie wypłaca.

Ponadto, z satysfakcją informuję Pana Generała, że w czasie kontroli nie odnotowano skarg na funkcjonowanie w jednostce „fali”. Kadra dowódcza traktuje ten problem jako priorytetowy i podejmuje działania zmierzające do jego wyeliminowania.

Odnosząc się do stanu budynków koszarowych zamieszkiwanych przez żołnierzy zasadniczej służby wojskowej stwierdzić należy, iż w większości wymagają one generalnych remontów. Prowadzone jednak prace w tym zakresie są widoczne i etapowo prowadzą do polepszenia warunków bytowych szkolonych żołnierzy. Działania te jednak wymagają dalszego dofinansowania w celu ukończenia zaplanowanych prac w tym zakresie.

Zasygnalizowane wyżej problemy, zwłaszcza dot. obsługi medycznej i psychologicznej oraz zmiany podporządkowania służb żywnościowych wymagają pilnego zbadania i rozwiązania.

Przedstawiając Panu Generałowi powyższe problemy, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę o podjęcie działań zmierzających do ich rozwiązania.

Będę wdzięczny za poinformowanie Rzecznika o podjętych w sprawie decyzjach.

/-/

ABSTRAKT

do wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich dot. głównych problemów stwierdzonych w czasie przeprowadzonej kontroli w Ośrodku Szkolenia Kierowców 2 Brygady Zmechanizowanej - Czarne, skierowanego do Dowódcy Wojsk Lądowych.

Przedmiotem wystąpienia są problemy dotyczące:

- braku w Ośrodku Szkolenia Kierowców lekarzy mimo, że w etacie znajdują się 2 wakujące stanowiska. Stan ten iluzoryczną zatem czyni opiekę medyczną nad żołnierzami pełniącymi w Ośrodku zasadniczą służbę wojskową.
- podległości organizacyjnej izby chorych pod Dowództwo Garnizonowego Ośrodka Mobilizacyjnego, czego skutkiem w ocenie kadry, jest praktyczny brak jej wpływu na jakość realizowanej tam opieki medycznej.
- braku etatu dla psychoprofilaktyka, co z uwagi na specyfikę szkolenia nowo wcielonych żołnierzy, w ocenie kadry wymaga zarówno utworzenia takiego etatu oraz pilnego jego obsadzenia.
- stwierdzony brak lekarzy w jednostce, skutkuje koniecznością dopuszczania posiłków do konsumpcji przez pielęgniarkę, która jako jedyny przedstawiciel służby medycznej, sprawuje namiastkę kontroli w tym zakresie. Jak wynika ze prowadzonych w czasie kontroli rozmów, pielęgniarka ta zmuszona jest także do przepisywania i wydawania chorym żołnierzom podstawowych leków. Dowódca Brygady zapewnił co prawda o możliwość interwencyjnej opieki medycznej w miejscowym pogotowiu ratunkowym oraz oddelegowywaniu okresowo lekarza do Ośrodka, lecz ten fakt nie może w wystarczającym stopniu zastąpić braku tej służby, zwłaszcza z powodu liczby (ok. 700) szkolonych żołnierzy.
- problemów ograniczeń w dostępie do lekarzy specjalistów. Nawet stomatolog z garnizonu Budowo, z uwagi na brak kontraktu z NFZ, przez pewien okres nie mógł leczyć żołnierzy. Sprawa ta na zostać niebawem rozwiązana.
- rozwiązania problemów systemu dopuszczania posiłków do spożycia oraz pogorszającej się jakości dostarczanych produktów żywnościowych do jednostki,

zmiany podporządkowania służby żywnościowej z Garnizonowego Ośrodka Mobilizacyjnego do Ośrodka Szkolenia oraz zwiększenie ilości tam zatrudnionych pracowników wojska,

- stworzenia możliwości kierowania do szkół podoficerskich żołnierzy służby nadterminowej. Żołnierze ci często zasługują na zawarcie z nimi kontraktów do służby w charakterze żołnierzy zawodowych. Brak możliwości ich przeszkolenia podoficerskiego powoduje, konieczność ich zwalniania.

- zmiany zasad przyjmowania żołnierzy do służby w korpusie szeregowych zawodowych i podoficerskim. W ocenie kadry obserwuje się obecnie zjawisko, iż kandydaci do służby wojskowej przychodzą do niej jedynie na bardzo krótki czas. Po wyznaczeniu ich na konkretne stanowiska, część tych żołnierzy przebywa na zwolnienia lekarskich a po uzyskaniu prawa do odprawy i innych świadczeń, zwalnia się ze służby wojskowej. Kadra postuluje o wprowadzenie okresów przejściowych w prawie do omawianych świadczeń dla tej grupy żołnierzy,

- dostosowania odpowiednich przepisów regulujących zasady wypłacania dodatków finansowych np. dla dowódcy kompanii czy jej szefa. Z uwagi na odmienny wykaz stanowisk w ośrodkach szkolenia np. dowódca kursu czy szef kursu mimo, że są one analogiczne do stanowiska dowódcy kompanii czy szefa kompanii, to jednak z uwagi na treść regulacji prawnej, żołnierzom z ośrodków szkolenia dodatków tych się nie wypłaca.

Ponadto, poinformowano Dowódcę Wojsk Lądowych, o braku skarg na funkcjonowanie w jednostce „fali”.

Rzecznik sygnalizując wyżej wskazane problemy, zwłaszcza dot. obsługi medycznej i psychologicznej oraz dot. zmiany podporządkowania służb żywnościowych i medycznych wskazał na pilnego potrzebę ich zbadania i rozwiązania, prosząc o informację o podjętych w tych sprawach decyzjach.

/-/ Zdzisław Szałaj

Główny Specjalista